

**ΠΑΝΘΕΣΣΑΛΙΚΗ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ (ΠΑ.Σ.Ε)
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΑΝΩ ΡΟΥ ΤΟΥ ΑΧΕΛΩΟΥ**

ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

Αθήνα 11 - 8 - 95

Προς: Το ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΔΑΡΙΔΑΣ
Νομαρχιακό κατάστημα
ΕΝΤΑΥΘΑ

Κοιν : Υπουργείο ΠΕΧΣΩΔΕ
Γεν. Δ/ση Περιβάλλοντος
Δ/ση Περιβλ. Σχεδιασμού
Τμήμα Γεν. Περιβλ. Οσμύτων
Πατησίων 147 11251 Αθήνα

Θέμα : Αρμόεις - σχόλια επί της ΜΠΕ για την μερική εκτροπή υδάτων του άνω ρού του Αχελώου στη Θεσσαλία.

Σχετικά: α. Η ανακοίνωση ΥΠΕΧΩΔΕ ("ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ" Αθήνας 28.8.95)

β. Η ΚΥΑ 75308/5512/90 (ΦΕΚ. 691 Β)

γ. Η πρόσκληση - ανακοίνωση του Ν.Σ. Αθήνας (55/2.8.95)

Κύριε Νομάρχα,

Κύριε πρόεδρε του Ν.Σ.,

Κύριοι Νομαρχιακοί Σύμβουλοι.

Η ΠΑΣΕ στην προσπάθειά της να βοηθήσει στην διαμόρφωση ύπωσης, τα Νομαρχιακά Συμβούλια των Θεσσαλικών και άλλων Νομών, τα οποία θα εγκρίνουν την Μ.Π.Ε. για το έργο της εκτροπής του άνω ρού του Αχελώου (ΕΑΡΑΧ.), ανέθεσε στους επιστημονικούς φορείς που συμμετέχουν στην ΠΑΣΕ (ΤΕΕ, ΓΕΩΤΕΕ κλπ.) να ασχοληθούν με την Μ.Π.Ε. Οι φορείς αυτοί δεν συζητίζουν στη φύση αυτή. Τις ανάγκες της Θεσσαλίας σε νερό και τις δυνατότητες να αξιοποιηθεί στην περιοχή της περιοχή ποσότητες νερού επιπλέον των 600 εκκατ. μ3(πολλοί μελετητές τις εκτιμούν στα 1.100 εκκατ. μ3/έτος και χωρίς να υπάρχει περιβάλλοντικό πρόβλημα). Περιορίζονται στην εξέταση της- προβλεπόμενης στο την Μ.Π.Ε.- λύσης των 600 εκκατ. μ3.,

εξετάζουν τις όποιες καταγγελίες έγιναν στα Ν.Σ. ή στον τύπο (από πολίτες ή φορείς που εναντιώνονται στο έργο) και αφού μελέτησαν την συνολική Μ.Π.Ε. , διατύπωσαν τις απόψεις και τα επιχειρήματα τους, τα οποία αναφέρονται στην παρακάτω επιστολή, η οποία αποστέλει και την παρέμβαση μας υπέρ της έγκρισης της Μ.Π.Ε. από τα Ν.Σ. όλων των νομών που τους αφορά η ΕΑΡΔΑγ. :

Ι. ΟΙ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ ΚΑΙ ΤΑ "ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ" ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΕΩΝ ΠΟΥ ΕΝΑΝΤΙΩΝΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΕΡΓΟ.

Σύμφωνα με δημοσιεύματα στον τοπικό ("ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ" Λάρισα 3/8/95) και αθηναϊκό τύπο (ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ κ.λ.τ.) οι πολίτες και φορείς που εναντιώνονται στο έργο, προτίθενται να προσφύγουν κατά της ΕΑΡΔΑγ. και να ζητήσουν αναμόρφωση της Μ.Π.Ε. Από τις πολλές γενικές η αόριστες και ορασθήποτε μη επιστημονικά τεκμηριωμένες καταγγελίες τους, εξετάσθηκαν οι παρακάτω :

α. Οι μελετητές και το χρονικό διάστημα εκπόνησης της μελέτης.

Σύμφωνα με ορισμένες απόψεις των αντιπάλων του έργου " η Μ.Π.Ε. εκπονήθηκε σε σύντομο χρονικό διάστημα (3 μήνες), είναι μεροληπτική, πρόχειρη και ανεπαρκής... "

Τα τέσσερα γραφεία Μελετών:

- α. ΕΝΒΕCΟ Α.Ε. (μελετητές 6, ειδικοί σύμβουλοι 5, σύνολο 11)
  - β. ΥΑΡΟΕΕΥΓΙΑΝΤΙΚΗ (μελετητές 10, ειδικοί σύμβουλοι 7, σύνολο 17)
  - γ. ΒΑΚΑΚΗ & Συνεργάτες (μελετητές 8, ειδικοί σύμβουλοι 3, σύνολο 11)
  - δ. ΒΑΒΙΖΟΣ & Συνεργάτες (μελετητές 9, ειδικοί σύμβουλοι 5, σύνολο 14)
- αποτελούν ένα σύνολο 53 επωνύμων επιστημόνων - τεχνικών - γεωτεχνικών από ένα επιτελείο διακεκμημένων ειδικών που έχει η χώρα μας, με σπουδές και διδασκόμενους με Πολυτεχνικές - Πανεπιστημιακές Σχολές και Ιδρύματα του εσωτερικού και εξωτερικού. Το επιτελείο αυτό εργάζεται υπεύθυνα επιστημονική εργασία.

Πρέπει να επισημανθεί ότι παρόμοια σε μέγεθος και σπουδαιότητα εγχειρίσματα έργα πολλαπλού σκοπού που έχουν γίνει στις Η.Π.Α. και στην Ε.Ε, έχουν να παρουσιάσουν μελετητές του ίδιου επιστημονικού - τεχνικού και γεωτεχνικού κύρους, με τους μελετητές της προκείμενης ΑΜΠΕ και σε κάθε περίπτωση όχι υψηλότερης στάθμης.

Οι μελετητές έλαβαν υπόψη τους τις υφιστάμενες 24 σχετικές μελέτες , κάτι που αποδεικνύει την επιμελή εργασία τους.

Οι τέσσερις ενάλλακτικές λύσεις που διερευνά το επιτελείο της παρούσας ΜΠΕ, δηλαδή:

- η μηδενική,
- η μη εκτροπή και κάλυψη των υδατικών ανωγκών της Θεσσαλίας από τοπικούς πόρους,
- η εκτροπή 1,1 δις. m3 ετησίως,
- η εκτροπή 600 εκατ. m3 ετησίως.

καλύπτουν τα δυνατά σενάρια με ικανοποιητική πληρότητα και δίνουν σαφή εικόνα της αναμενόμενης αλλαγής του χώρου μετά την επιλογή και εφαρμογή μιας των λύσεων.

Εν πάσει δε περιπτώσει μια μέλητη, μια επιστημονική εργασία δεκάδων σημαντικών και επώνυμων επιστημόνων κάθε ειδικότητας και ένα πλήθος τεκμηριωμένων συμπερασμάτων και προτάσεων, δεν κρίνεται από το χρονικό διάστημα ενός του οποίου εκτονήθηκε, αλλά από την επιστημονική του πληρότητα, το επίπεδο τεκμηρίωσης και συνολικά την βροήθεια που παρέχει στην αντιμετώπιση του σοβαρού θέματος της ΕΑΡΔΑΖ.

Επιπλέον οι επιστημονικοί φορείς της ΠΑΣΕ εκτιμούν, ότι μέχρι σήμερα στον Ελλαδικό χώρο, δεν έχει εκπονηθεί ανάλογη Μ.Π.Ε. σε επιστημονική αξία και τεκμηρίωση με την υπό έγκριση Μ.Π.Ε., για κανένα παρόμοιο εμβέλειας έργο (Εύηνος, Μόρνος κ.λ.π.).

β. Εξοικονόμηση νερού - ενάλλακτική λύση μικρών φρεγμάτων και έργων.

Σύμφωνα με την άποψη των αρνητών του έργου, η Μ.Π.Ε. έπρεπε να εξετάσει και άλλες ενάλλακτικές λύσεις, όπως "την μηδενική λύση που περιλαμβάνει εξορθολογισμό και μείωση ανωγκών σε νερό, εξοικονόμηση νερού, αλλαγή καλλιεργητικών πρακτικών ή είδους καλλιεργειών κλπ" και την λύση "στην οποία συλλεγόμενα τοπικά μικρά έργα, μικρά φράγματα σε χειμάρρους, αναδυσώσεις, τιμηστήρες Κάρλιας".

Η πρώτη επισήμανση στις πιο πάνω απόψεις, είναι ότι η Μ.Π.Ε. δεν έχει ως στόχο να αποδείξει - όπως ορισμένοι επιθυμούν - ότι είναι "περιστή" η ΕΑΡΔΑΖ, αλλά καλείται να εξετάσει τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις και να προτείνει μέτρα και μεθόδους αντιμετώπισης τους.

Η Μ.Π.Ε. δεν οφείλει να υποκύψιτά την μελέτη σκοπιμότητας και οικονομικής βιωσιμότητας του έργου. μελέτες οι οποίες άλλωστε έχουν από χρόνια εκπονηθεί και αποτέλεσαν την βάση για τις επίσημες διακηρυγμένες θέσεις της Πολιτείας για την υλοποίηση του έργου.

Η δεύτερη επισήμανση είναι ότι οι προαναφερθείσες η άλλες εναλλακτικές λύσεις, έχουν διεξοδικά εξετασθεί από πολλές δεκαετίες και η αντίληψη όλων των επιστημονικών οργανώσεων και των επιστημόνων που ασχολούνται υεύθονα με το θέμα, είναι ότι όλες αυτές οι εναλλακτικές λύσεις, δεν αντιστρέφουν την προδιαγεγραμμένη πορεία περιβαλλοντικής και οικονομικής υποβάθμισης της Θεσσαλίας, ούτε επίσης υποκρίθιστον τα αναμφισβήτητα πλεονεκτήματα της ΕΑΡΔΑΧ.

γ. Ανάγκες σε νερό της Θεσσαλίας και Αιτωλοακαρνανίας.

Σύμφωνα με μια *άλλη* άποψη των αρνητών του έργου "δεν γίνεται καμία σοβαρή αναφορά στην αναγκαιότητα του έργου... ούτε πέντε Αγγελοί δεν φτάνουν αν συνεχισθεί η απορόδεκτη στατάλη του νερού"

Με την προώθηση και υλοποίηση της ΕΑΡΔΑΧ, δεν σημαίνει ότι ο επιστημονικός κόσμος και η κοινωνία μας γενικότερα, αλλά και η Θεσσαλία ειδικότερα, πρέπει να παραιτηθεί από την προστάθεια για ορθολογική διαχείριση των υδάτινων πόρων της και περιορισμό της σπατάλης σε νερό στην γεωργία ή σε άλλους τομείς. **Κάθε άλλο.**

Οι μελέτες που εκπονούνται πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους κύριους παραδοχές, οι οποίες αποτελούν κατά το χρόνο εκπόνησης τα δεδομένα του προβλήματος.

Σωστόι οι μελετητές της Μ.Π.Ε., για τον υπολογισμό των αναγκών σε νερό στη Θεσσαλία και Αιτωλοακαρνανία, λαμβάνουν υπόψη τους την σημερινή πραγματικότητα. Εάν μελλοντικά επιτευχθεί μείωση της κατανάλωσης σε νερό, δεν θα είναι αναγκαία ίσως η εκτροπή 600 εκατ. μ3 προς Θεσσαλία, αλλά λιγώτερον εκατ. μ3. Εάν πάλι τα επίδμενα χρόνια αποδειχθεί ότι οι ανάγκες είναι μεγαλύτερες, γιατί **όχι, θα πρέπει να εξετασθεί και η κατασκευή του ταμειντήρα Μουζακίου.**

Γενικά το έργο της ΕΑΡΔΑΧ. υποτελεί το σύνολο πολλών επιμέρους σημαντικών έργων (ταμειντήρες, σήραγγες, ΥΗΣ κλπ), ορισμένα από τα οποία μπορούν να λειτουργήσουν αυτοτελώς και των οποίων ο κατάλληλος συνδυασμός και αξιοποίηση μπορεί να προποποιείται ανάλογα με τις υπάρχουσες συνθήκες και με την προϋπόθεση να εξετάζονται πάντοτε οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις και να λαμβάνονται όλα τα προτεινόμενα αναγκαία μέτρα προστασίας.

δ. Επιχειρησιολόγος της πανίδος

Η αντικειμενικότητα της Μ.Π.Ε. είναι εμφανής και στο σημείο που αναφέρεται στον επιχειρησιολόγιο της πανίδος και ειδικότερα της υχθυοπανίδος της περιοχής, καθώς μεταξύ των άλλων αποδέχεται ότι το πρόβλημα της αντιστροφής-προς τον ρού του Αχελώου-πορείας (πέστρες κ.λ.π.), υφίσταται και σήμερα με τα υπάρχοντα φράγματα της Δ.Ε.Η., ανεξάρτητα από την εκτροπή η όχι του άνω ρού του Αχελώου. Σε κάθε περίπτωση όμως, προβάλλονται επανορθωτικά μέτρα.

Η. ΓΕΝΙΚΗ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΕΠΙ ΤΗΣ Μ.Π.Ε.

Οι συζητήσεις και ο προβληματισμός για τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις από το έργο της ΕΑΡΔΑγ., έχουν αναπτυχθεί έντονα τα τελευταία 15 χρόνια, τόσο από επιστημονικούς κ.α. φορείς, οργανώσεις, επιστήμονες κ.λπ.

Παράλληλα εκπονήθηκαν αρκετές και σημαντικές Μ.Π.Ε. για επιμέρους τμήματα του έργου ή επιμέρους θεματικούς τομείς.

Συνεπώς η πρόσφατη συνολική Μ.Π.Ε. που εξετάζεται σήμερα και αξιολογούνται τα συμπεράσματα και οι προτάσεις της, δεν αποτελεί οπωσδήποτε την πρώτη προσέγγιση στο όλο θέμα, αλλά συγκεντρώνει, καταγράφει και αναλύει διεξοδικά, όλα όσα έχουν λεχθεί - γραφεί για τις επιπτώσεις από το έργο της ΕΑΡΔΑγ.

Η εν λόγω Μ.Π.Ε. εκπονήθηκε για ένα έργο που επι χρόνια περιμένει ο Θεσσαλικός λαός, το έχουν ενστερνισθεί και προφήσει οι εκύστες κυβερνήσεις και γενικά αντιμετωπίζεται από τους συντάκτες της Μ.Π.Ε., από την θετική του σκοπιά.

Η Μ.Π.Ε. δεν είναι δυνατόν να απαντήσει σε όλα τα τεχνικά, οικονομικά ή κοινωνικά ζητήματα που τίθενται με την υλοποίηση του έργου. Πολύ λογικά προτείνει την εκτόνωση επιμέρους μελετών, που θα εξετάσουν ειδικά θέματα ή προβλήματα και θα προτείνουν συγκεκριμένο τρόπο και χρόνο αντιμετώπισης και επίλυσης.

Ειδικότερα η Μ.Π.Ε. προβάλλει την άληψη σοβαρών επανορθωτικών μέτρων στην περιοχή της Μεσοχώρας (κοινωνική αποκατάσταση κ.λπ.) γεγονός που αποτελεί ένα επιπλέον δείγμα ευαισθησίας και αντικειμενικότητας, αφού ουσιαστικά προτείνονται μέτρα για υφιστάμενα προβλήματα, που δημιουργήθηκαν πριν αρχίσει η εκτροπή του Αχελώου.

Η Μ.Π.Ε. δεν αποτέλει "πανάκεια" για την αντιμετώπιση και λύση των όποιων περιβαλλοντικών προβλημάτων από την ΕΑΡΔΑχ, αλλά ένα "μυοδόσολο" - οδηγό για τις παραπάνω ενέργειες που πρέπει να γίνουν από την Πολιτεία και τους φορείς, ταυτόχρονα με την έναρξη του έργου, έτσι ώστε όταν το έργο ολοκληρωθεί και λειτουργήσει, να μπορούν οι πολίτες που κάνουν χρήση των δυνατοτήτων του, να επωφελούνται από αυτό χωρίς αρνητικές συνέπειες για τους ίδιους ή άλλους πολίτες της Θεσσαλίας ή άλλης περιοχής της χώρας.

Ενα άμεος είναι γεγονός αναμφισβήτητο και επιστημονικά τεκμηριωμένο, το οποίο καταγράφεται και στα συμπεράσματα της Μ.Π.Ε., ότι δηλαδή δεν υπάρχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον - για όλες τις περιοχές που αφορούν την ΕΑΡΔΑχ. - μη αναστρέψιμες ή μη αντημετωπίσιμες.

Αντίθετα δεν ανατινχθηκε στην Μ.Π.Ε. και δεν τονίσθηκε ιδιαίτερα ο σοβαρός κίνδυνος ερήμωσης της Θεσσαλικής πεδιάδος,απο την υπερκεμετώλωση των υπόγειων υδάτων της.Το γεγονός αυτό, αποτελεί σήμερα τον σοβαρότερο και άμεσα οράτο κίνδυνο οικολογικής καταστροφής για την μεγαλύτερη πεδιάδα της χώρας μας.

Ειδικότερα για όσους αμφιβάλουν για την ορθότητα των παραπάνω συμπερασμάτων, θα ήταν σκότιμο να μελετήσουν επιστημονικά και σε βάθος την πρώτη - πριν 35 χρόνια - "μίνι εκριότη του Αγγελώου" δηλαδή το έργο Ταυρωπού και να μας πουνε σαν η ευρύτερη περιοχή της λίμνης Ν. Πλάστηρα και η περιοχή από όπου διέρχεται ο ποταμός Ταυρωπός, έχουν υποστεί την καταστροφή που ως "Κασσανδρες" ορισμένοι προβλέπουν για την ΕΑΡΔΑχ. Αντίθετα είναι ολοφάνερο σε ειδικούς και μη ότι το οικοσύστημα βελτιώθηκε.

Φυσικά όλα τα παραπάνω ισχύουν για όσους θέλουν να εξετάσουν το θέμα με επιστημονική κλιμρότητα, τεχνική γνώση και νηφαλιότητα, δεν ισχύουν όμως για εκείνους που πεισματικά και χωρίς διακρίσεις στέκονται ενάντια σε κάθε μεγάλο έργο και σε κάθε σοβαρή αναπτυξιακή προσπάθεια, επιδιώκοντας "δικαίωση" λαθμένων ή αμφισβητούμενων απόψεων.

Για την ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ της ΠΑ.Σ.Ε

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΣΤΕΦ. ΠΑΤΡΑΜΑΝΗΣ
ΝΟΜΑΡΧΗΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ